

ПРІОРИТЕТИ ЯКОСТІ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Володимир Пантелєєв¹, Тетяна Сакада²
Національна академія статистики, обліку та аудиту
Київ, Україна
¹bernstain@ukr.net, ²sakadat@ukr.net

Україні якість життя населення все ще знаходиться на відносно низькому рівні, порівняно з країнами Європейського союзу. Зростання якості життя потребує розгляду у соціальному, гуманітарному, екологічному та інших аспектах. Необхідно оцінювати ефективність управління економікою та соціальною складовою, враховуючи показники якості життя.

Зміст поняття. Систематизуючим фактором якості життя людини вважається здоров'я, яке визначається кількома основними складовими. Людське споживання та охорона здоров'я відносяться до соціально-економічних індикаторів якості життя [1]. Якість життя має багато відтінків. Головним є ступень задоволення матеріальних, культурних та духовних потреб людини. В рамках індивідуальної психології якість життя людини частіше розуміється як своєрідність життєвого шляху особистості. Одне з перших місць серед переліку показників якості життя займають фінансово-економічні показники регіонів (підприємств). Медико-екологічні показники відображають народжуваність та збереження життя населення. Рівень зайнятості та забезпечення потреб людини відображають показники матеріального добробуту населення. Розвиток особистості та задоволення духовних потреб людини характеризують показники духовного добробуту [2].

Якість життя як пріоритет підприємства. «Класики» літератури про бізнес віддають належне турботі роботодавця про підтримання якості життя своїх працівників, наприклад оцінці якості людського потенціалу на

підприємстві, потреба у високій думки про особу на підприємстві, що працівники знають, чим їх займатися, не втрачали а ні часу а ні сил, відчували турботу про них та могли розраховувати на справедливність тощо [3]. Зарубіжні економісти минулого поняття економічного зростання асоціювали із підвищенням добробуту суспільства, а сьогодні зростання виробництва не пов'язується напряму із підвищенням життєвого рівня людей. На перший план висувається необхідність надати життю людини гідну її (людини) якість [2].

На суб'єкті господарювання, де працює людина, не байдужі до дотримання високого рівня якості життя своїх працівника. Концепції зростання вартості підприємства та пріоритету розв'язання соціальних питань не знаходяться у протиріччі.

Сучасні підходи до управління, зокрема, соціальна відповідальність бізнесу, корпоративне управління, стандарти обліку та звітності, глобальна ініціатива звітності та ін. передбачають якість життя як важливу гуманітарну складову управління, що знаходить відображення у обліку та звітності.

Позитивно впливає на репутацію підприємства його відкритість. Відкритістю є демонстрація намірів прозорого ведення бізнесу і звітування з економічних, соціальних та екологічних результатів діяльності. Відкрита демонстрація досягнутих показників свідчить про стратегію розвитку та зусилля бізнесу щодо підвищення якості життя. Якість життя є поняттям, яке всебічно характеризує рівень та ступінь добробуту, соціального та духовного розвитку людини, економіки, стану навколишнього середовища. Концепція якості життя ґрунтується на створенні умов, які забезпечують оптимальне використання потенціалу людини [4].

Основними фінансовими та економічними інструментами забезпечення якості життя можна вважати плинність кадрів, рівень заробітної плати, розвиток персоналу, розмір соціального пакету, заходи з охорони праці та безпеки, соціальна підтримка інвалідів, програма розвитку навиків та освіта протягом життя, фінансування соціальних програм. Потрібно встановлювати соціальні та екологічні індикатори, які визначають в якій мірі практична

діяльність підприємства узгоджується з такими цілями та цінностями, а також цілями і цінностями зацікавлених осіб, нормами та сподівання суспільства. Доречним буде конкретизувати основний вплив глобалізаційних реалій на облікове забезпечення соціальної складової діяльності підприємства.

Активи. Замість активів кількісних – використовуються активи якісні – якість, організованість, мотивація, зростання ролі нематеріальних активів, гудвілу та інформаційних ресурсів, відображення у економіці та у обліку енергії живого.

Зобов'язання. Формування фондів, забезпечень та резервів, розширення забезпечень (соціальних, відновлення ресурсів, гарантійних); цільове фінансування, цільові надходження, переформатування довгострокових та поточних зобов'язань, соціального та пенсійного страхування, поширення практики «соціального пакету» тощо.

Капітал. Виникнення та розповсюдження нових видів капіталу (людський капітал, інтелектуальний капітал, транснаціональний капітал).

Доходи та витрати. Відображення у обліку та звітності доходів та відповідних ним витрат із різних джерел та різних видів діяльності (соціальна, екологічна, природоохоронна сфери тощо).

Рух грошових коштів. Виокремлення та формування інформації про рух грошових коштів пов'язаних із відповідними видами діяльності, включаючи й соціальну, екологічну, природоохоронну, інноваційну та інші види діяльності.

Контроль. Залишається право контролю, зростають вимоги до контролю; очікується посилення контролю та поява соціального контролю та моніторингу, підвищення дієвості внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту. Контроль спрямований на збереження активів, підтримання ефективності їх використання, збільшення капіталу. Розвивається методологія внутрішнього соціального контролю (аудиту, моніторингу та ін.).

Звітність. Ростуть вимоги до транспарентності звітності, відбувається перехід до інтегрованої звітності, формується внутрішня та зовнішня звітність з соціальних питань (нефінансова звітність, звіти про соціальні заходи); потрібно

подолати критичне ставлення до даних обліку та бухгалтерської або статистичної звітності, введення вимог до достовірності аудиторських звітів. Зараз у світі існує тенденція до "прикрашення" фінансової звітності та застосування агресивного підходу до обліку певних операцій для того, щоб продовжувати досягати короткотермінових результатів, в яких зацікавлені інвестори [5]. Показники якості життя можуть знайти відображення у новому обов'язковому звіті підприємств – *звіті про управління (management reports)* – документі, що містить фінансову та нефінансову інформацію, яка характеризує стан і перспективи розвитку підприємства та розкриває основні ризики і невизначеності його діяльності.

Реалізація програм підвищення якості життя при виконанні Україною Угоди про асоціацію. У Розділі V Економічне та галузеве співробітництво Угоди [6] у Главі 21 «Співробітництво у зайнятості, соціальної політики та рівних можливостей», стаття 419 зазначено, що Сторони посилюють діалог та співробітництво щодо забезпечення гідної праці, політики зайнятості, безпечних та здорових умов праці, соціального діалогу, соціального захисту, соціального залучення, гендерної рівності та недискримінації. Далі, стаття 420 Угоди регламентує, що співробітництво у сферах, визначених у статті 419 цієї Угоди, передбачає, серед інших, досягнення цілі покращення якості людського життя. Інтеграція України з Європейського союзом вимагає значного підвищення показників якості життя населення України.

Небезпеки поняття якості життя. Автори наукової літератури додержуються думки, що суб'єктивні й об'єктивні оцінки якості життя мають не просто співіснувати в одній системі, вони, з різних сторін відображаючи одні ті ж сфери життя людини, мають співставлятися. Існуюча концепція якості життя не просто концентрує увагу на оцінках задоволення життям, але й включає різні аспекти особистості людини у її взаємовідносинах з природним і соціальним середовищем [2]. Якість життя не може бути глобальною узагальненою ідеологією для всіх, точніше вести мову про якість життя окремого індивіда та соціального ладу [1], зокрема на окремому підприємстві.

Якість життя не слід також плутати з концепцією рівня життя, яка ґрунтується насамперед на доходах.

Висновки. Інтегральна характеристика якості життя людини зумовлює поєднання філософських проблем людського буття та розв'язання конкретних «земних» питань умов праці, побуту та відпочинку людини. Відбувається пошук параметрів оцінки якості життя та механізми впливу на такі фактори на рівні суб'єктів господарювання.

Література

Глобалистика. Международный, междисциплинарный энциклопедический словарь / Гл. ред. И. И. Мазур, А. Н. Чумаков – М., СПб., Н-Й, ИЦ «Елима», ИД «Питер», 2006. – 1160 с.

Ярчук А. В. Сутність поняття якості життя населення. – Економіка і організація управління, 2016, № 3 (23). – С. 430-439.

Жан-Луи Серван-Шрейбер Ремесло предпринимателя: Серван-Шрейбер П. Десять портретов предпринимателей / пер с фр. В. Свистунова. – М.: Международные отношения, 1993. – 248 с.

Ольга М. Кондратюк. Бухгалтерське забезпечення корпоративного управління: актуальні питання. – Актуальні проблеми економіки, 2014, № 7 (157). – С. 441-448.

Пантелеєв В. П. Вплив бізнес-культури на розв'язання проблем підприємства в умовах глобальної трансформації: [моногр.] / В. П. Пантелеєв; Трансформаційні процеси в економіці: конкурентоспроможність та інституційна база управління на різних рівнях ієрархії: монографія / за наук. ред. доктора економічних наук Ніценка В. С. – Одеса: ТОВ «Лерадрук», 2016. – С. 255-273.

Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони

